

לאור ההלכה - מפסקי מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

קצת ממלאכות האסורות בשבת

יש אומרים שמותר ליתן שקדי מרק וכדו' לתוך מרק רותח בכלי שני בצלחת, יש הנוהגים להחמיר. כמו כן, מותר ליתן מלח בתוך כלי אוכל הנמצא בצלחות או בקערית, אבל לא בסירים. מותר ליתן מים מכלי ראשון על סוכר, אבל לא על קפה ותה ומכלי שני מותר על קפה או תמצית תה. אבל לא ישפוך מים חמים על עלי תה או שקיות תה שהם "מקלי הבישול" ויש אומרים שזהו איסור דאורייתא (עי' שו"ע ש"ח סעיף ה', וכה"ח ס"ק ס"ה, דרכי הלכה סי' פה ס"ק ג').

מותר להניח פשטידה מבושלת, כדי שתתחמם לחום שהיד סולדת בו, אף שיש בתוכה שומן ומותר להניחה על סיר באופן שאינו נראה כמבשל. אך אין להניחה בשום אופן על פלטה חשמלית או על כירה, אפילו היא גרופה וקטומה (כאשר מכסים את מקור האש באופן שלא תהיה אפשרות, גם לא בשוגג, להתעסק באש) (שם ס"ק ד').

מותר לערב טחינה עם מים וכדו', אך ימנע מלערבב גוש טחינה קשה הנמצא לעיתים בתחתית הקופסא משום לש. ויש לפעמים ששופכים בבת אחת הרבה מים לטחינה והיא נהפכת לגושים קטנים ואחרי העירוב חוזרים הם להיות כדרכם. ערבוב זה אסור משום מלאכת לש. על כן, יש להוסיף את המים והלימון לאט לאט, ויש להיזהר עוד בעשיית טחינה, שלא לחתוך את השום דק דק, משום שזה נחשב לטחינה, אלא שיחתכוהו חתיכות גדולות מיד סמוך לאכילה (שו"ע שכ"א סע' י"ב).

פירות שנתפזרו אחת הנה ואחת הנה, שיש טרחא לקבצם - אסור לקבצם לתוך הסל, אלא מלקט ואוכל. סוכריות וכדו' שאינם גידולי קרקע, אם נתפזרו מותר לאוספם (עי' שו"ע של"ה סע' ה').

נערך בידי הרב טל חיימוביץ

גואלי יה - הרב ישי אביעזר שליט"א

שינוי השם ושינוי מעשה

הקב"ה מייעד את אברם להיות **אב המון גוים** בברית המילה. רק סמוך לברית הזאת שינה הקב"ה את שמו, קודם לכן הוא היה אב לארם בלבד. האם הבין אברהם שמזרעו יצאו המון גוים, או שמא הוא יהיה לאבא של כל אומות העולם אף שאינם מזרעו? אפשר לענות על השאלה, כששמים לב לאירועים שהתורה מתארת בחיי אברהם, קודם שינוי השם ואחריו.

בפרשה הקודמת מספרת התורה על אברם שהגיע לארץ, ירד למצרים, נפרד מלוט, נלחם בארבעת המלכים, כרת ברית עם ה' בין הבתרים, הוליד את ישמעאל וכתר ברית מילה. אך בפרשה זו רואים שאברהם נוטל את שינוי השם ומשנה איתו את מעשיו.

בסיפור מפתיע בראש

הפרשה, המתקשר לאירוע החותם את הפרשה הקודמת, מתארת התורה כיצד הכניס אברהם אורחים לביתו. **וירא והנה שלשה אנשים... וירץ לקראתם... וישתחו ארצה**. הוא מזמין אותם להכנס לביתו ומציע **יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ**.

אברהם אינו יודע ששלושת האנשים מלאכים הם. תחילתו של הסיפור מספר על אנשים בלבד, לא על מלאכים כביקורם אצל לוט. רק בהמשך הסיפור מתבררת לאברהם העובדה ששלושת האנשים מלאכים הם. נשים לב כיצד מתארת התורה את הגעתם אליו. הוא

רואה שלושה אנשים נוודים ההולכים במדבר, מזמינם לביתו ומציע להם לרחוץ את רגליהם, **כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו** (רש"י).

ואנו משתוממים ולא מבינים, זהו אברהם אבינו? הרי כל חייו היו קודש לאמונה בה', לקריאה בשם ה' ולהפצת ייחודו של בורא העולם. כך הוא נהג עם **הנפש אשר עשו בחרן**. הוא שיעבד את הנפשות לתורת ה', לא השאיר אותם בחוץ לארץ, ולקח אותם אל **הארץ אשר אראך**. כך גם עשה בהקמת המזבחות בארץ כנען, ובקריאתו בשם ה' א-ל עולם. הוא מגלה את

אב המון גוים מכניס לביתו אפילו עובדי עבודה זרה שמשתחוים לאבק שברגליהם. הסיבה היא - הוא מרגיש אליהם שייכות. הוא לא נבדל מהם ומתבודד בחלקו. להפך, הוא מנסה להאציל עליהם מהטוב ומהרוחניות שהוא עצמו זכה להם. הוא, שזכה באור הרוחני, אינו שומר אותו לעצמו. הוא מעוניין שהאור יהיה נחלת הכלל, כי הוא מבין שמלכות ה' בעולם תהיה מלכות אמת, רק כשיכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל בוך תשבע כל לשון.

עומד בסתירה מוחלטת לדרך האמונה של אברהם, ולדרכו בהפצת האמת בעולם.

באופן עז יותר, אנו קוראים בהשתוממות את הדיאלוג הארוך שאין כמותו בכל המקרא כולו, בו עומד אברהם על הסיכוי להצלת סדום. אולי יש שם חמישים צדיקים, ארבעים וחמישה, ארבעים, ובסדר יורד הוא עומד מול ה' ודורש הצלה עד לעשרה צדיקים. על מי הוא מבקש? הרי התורה עצמה כותבת כבר בפרשה הקודמת, עת נפרד ממנו לוט, **ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד**. רעים בגופם כמתואר בפרשה, וחטאים בממונם. על אלה

"צדיק כתמר יפרח" - מדברי מורנו ורבנו הרב ניר בן ארצי שליט"א

ביקור של שלושה מלאכים

בפרשתנו מתעוררות כמה שאלות בעניין האנשים-המלאכים הבאים לבקר את אברהם אבינו ולבשר לשרה: **א.** אברהם אבינו מתבשר בהולדת יצחק בסוף הפרשה הקודמת - מהקב"ה, "אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק..." (בראשית יז, יט). האם לא בישר זאת אברהם לשרה? **ב.** האנשים האורחים (המלאכים), מבשרים לאברהם ולשרה שיולד להם בן, ושרה צוחקת. למה שלא תצחק? למה שתאמין לאנשים האלה על דבר שהוא לא הגיוני? **ג.** על צחוקה של שרה הקב"ה אומר לאברהם: "למה זה צחקה שרה?"

והדבר קשה, הרי הקב"ה יכול לבשר לאברהם ושרה ישירות, אם כן מדוע צריך שליחות של אנשים-מלאכים לכך? **ד.** מדוע ה' יתברך עיכב בזמן רב, את הולדת יצחק עד שאברהם ושרה יהיו זקנים וייעשה להם נס?

לשם כך אנו צריכים להרחיב ולהבין כי אברהם אבינו הלך לפרסם את שם ה' בכל מקום בעולם. בעיר מולדתו באור כשדים, בחרן ובארץ כנען. בכל מקום שהלך בו, כל מגמתו היתה שיכירו את הקב"ה. האנשים באותה תקופה, היו שקועים מאוד בחומריות וכל מה שעניין אותם היה תאוות הגוף, תענוגי העולם וכסף ובוודאי שלא היתה בהם שום חשיבה על הקב"ה.

אברהם אבינו נוצר במיוחד על מנת לפרסם את שמו ויתברך בעולם כולו, כדי להילחם נגד הסטרא אחרא שרצונה הוא הפוך - להשמיד את העולם, חס ושלום, כמו שנאמר: "כי יִדְעִיתוּ

"צדיק כתמר יפרח" - מדברי מורנו ורבנו הרב ניר בן ארצי שליט"א

למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט..." (בראשית יח, יט). אברהם אבינו נלחם יום יום להחזיר אנשים בתשובה, לקבל אורחים ולקרבם לקב"ה. כל יום שאברהם ושרה נשארו בחיים - זה היה נס. שכן כל עובדי האלילים בעולם רצו לפגוע בהם.

מכאן, שאם שרה היתה בהיריון סמוך לחתונתה עם אברהם, הסטרא היתה מחסלת, חס ושלום, את זרעם. אך כעת שהיו הם מבוגרים וזקנים, אנשים התייאשו מהם ולא חשבו על כך שבן כמו יצחק יכול לצאת מהם.

אלא קיים רק ישמעאל, בן השפחה, אם כן הסטרא שמחה ורגועה. הקב"ה מודיע לאברהם על מהפכת סדום ועמורה. מדוע צריך הקב"ה להודיע? אלא שרצה הקב"ה לשתף את אברהם במה שעושה בעולם. כמו כן, הסיבה שבאו המלאכים להודיע בעצמם את בשורת הולדת יצחק, היא כי אברהם ושרה ידעו כי האנשים הבאים אל ביתם, מלאכים הם וכאשר מלאכים באים ומודיעים, הגס הוא מוחשי יותר. דבר זה נותן יותר ביטחון ואמונה שהדבר אכן יקרה, גם אם הוא רחוק מאוד מהסבירות הטבעית.

לעומת זאת, אם אברהם היה מספר לשרה, כי ברוח קודשו ראה שיולד ממנה בן בגיל תשעים שנה, לא היה זה מספיק משכנע ונותן ביטחון שאכן כך יקרה, לכן היה צריך כוח של מלאכים שירדו ויבשרו, כדי לתת לאברהם ולשרה ביטחון שלמרות גילם המופלג, ולמרות ש"חדל להיות לשרה אורח כנשים" - היא תלד. על כן באה התמיהה על שרה "למה זה צחקה שרה".

כך היה גם ביציאת מצרים. אותו הדור היה

מנותק מהקב"ה והיו צריכים עשר מכות, ניסים גלויים שיראו בעיניהם על מנת שיתחברו לקב"ה. בימינו, הניסים הם נסתרים. הקב"ה פועל במציאות דרך שליחים, אך אין אנו רואים דוגמת

מלאכים וכדו'. הקב"ה שלח לאברהם ולשרה מלאכים, כיוון שאותו הדור היה רחוק מאוד מהאמונה בהקב"ה, ועוד שהיו הם יחידים מול כל העולם כולו. כשהקב"ה שולח לעולם שליחים מיוחדים כמו משה, שמשון, אברהם, יצחק ויעקב - אז יורדים מלאכים משמיים ומודיעים, כדי שיחושו זאת, יאמינו ויקבלו ביטחון חזק יותר בשליחי ה'.

כאשר אומרים לאדם "כך **אמרו לי**", הוא לא כל כך מאמין. אך אם הוא רואה בעיניו שמלאכים יורדים, אז אנשים מאמינים. ניסים מורגשים כאשר ההצלה נעשית ברגע האחרון, רגע לפני שחלילה נופל האדם לתהום. אך אם ההצלה נעשית קודם לכן, האדם לא מבין שנעשה עמו נס.

על הולדת יצחק בגיל כה מבוגר, נוסף ונאמר כי יצחק נולד לאברהם ולשרה, כאשר לא היה סיכוי יותר שיולד. לשרה חדל ה"אורח כנשים" והיתה כמו חווה לפני חטא אדם הראשון. רחמה היה זך וטהור ללא זוהמת הנחש, והתעורר לעת זקנתה אך ללא אורח הנשים. גם אברהם אבינו היה זקן ולא היו לו תאוות העולם הזה, עוד בחייו נעשה אברהם כמלאך וכל כולו שאיפה רוחנית ולא גשמית. כך יוצא יצחק אבינו, זך נקי וטהור מאברהם ושרה. מהם יצאו כל זרע ישראל קדושים אברהם יצחק ויעקב, הראויים לראות באורו של מלך המשיח ההולך ומאיר ברחמים.

שו"ת בהלכה - הרב חנניה מלכה שליט"א - ראש ישיבת "רינת ישראל" - תלמים

במקום הדחק יש להקל כדעה הראשונה (שאפשר לטלטלו גם לצורך שמירתו). **שולחן ערוך הרב** (סימן שח סע' יט) **והבא"ח** (ש"ש פרשת מקץ אות ב') כתבו, שתפילין דינם ככלי שמלאכתו לאיסור ורק לצורך גופו או מקומו מותר לטלטלן. וב"בן איש חי" שם כתב עצה: "ואם יש לו כיס שיש בו ציצית וגם יש בו כיס תפילין ושלר בינם השבת להוציא הציצית ויצא עימו גם כיס התפילין וטלטל התפילין על מנת לישב במקומו וישב במקומו".

בילקוט יוסף (ס' שח סע' כא) הביא את שתי הדעות המובאות במשנה ברורה (**א**). שמותר לטלטלן לצורך גופן ומקומן ושמירתן **ב**. שמותר לטלטלן רק לצורך גופן ומקומן) וסיים: ולדינא נראה שנכון להחמיר בזה שלא לטלטל התפילין אלה לצורך גופן או מקומן.

לסיכום: מותר לכולי עלמא לטלטל תפילין לצורך גופן ומקומן (כגון שמונחים על המיטה וצריך להזיזם על מנת לישון שם) אבל לצורך שמירתן כגון שלא יגזקו בשמש, נכון להחמיר שלא לטלטלן.

אות וגם השבת נקראת אות), אבל **אין איסור להניח תפילין בשבת**. ויתבארו הדברים להלן:

שיטות הראשונים: התו"ס (על הגמרא מסכת ביצה טו. ד"ה והכי) מעיר: "אומנם דשבת ויום טוב לאו זמן תפילין הן **מכל מקום אין איסורא להניחין**". לפיכך, תפילין אינם מוגדרים ככלי שמלאכתו לאיסור ויהיה מותר לטלטלן גם לצורך שמירתן. וכן כתב **בתרומת הדשן** (ח"א סי' ע): "יראה דהיתר גמור הוא לטלטל תפילין בשבת וביו"ט, אם יש שום צורך בדבר".

בבית יוסף (או"ח ס' שח) כתב שלוש שיטות בעניין הלכה זו (ועיין ב"י או"ח ס' לא): **א**) **דעת ספר המקדש**: שכתב שתפילין הם ככלי שמלאכתו לאיסור ורק לצורך גופן או מקומן יהיה מותר לטלטלן. **ב**) **דעת מהרלב"ח**: שכתב שמותר לטלטלן בכל אופן. (ע"פ התו"ס שביארנו לעיל). **ג**) דעת תרומת הדשן שכתב שמותר לטלטלן לצורך. (וצריך לבאר מה נקרא **לצורך**)?

בשו"ע (ס' שח סע"ד): כתב הרמ"א כתרומת הדשן וז"ל: "ותפילין אין לטלטלם כי אם לצורך".

פסק האחרונים: המשנה ברורה הביא 2 הבנות לפירוש המילים "כי אם לצורך". **הבנה ראשונה** שגם לצורך שמירתו מותר לטלטלו. **הבנה שנייה** שרק לצורך גופו או מקומו מותר לטלטלו. וכתב: **שמכל מקום**

נחלקו הראשונים, מה מעמד התפילין?

האם הם מוגדרים ככלי כמלאכתו לאיסור, כי אסור להניח לתפילין בשבת או שהם אינם מוגדרים ככלי שמלאכתו לאיסור, כי אומנם אין מניחים תפילין כי לא צריך (שהם נקראים